

IV.Ders:

Felsefe, Filozof, Falsafa, Felasife, İslam Felsefesi, İslami Felsefe, Müslüman Felsefesi, Din Felsefesi, Kelam, Arap Felsefesi terimlerinin birbirleriyle karşılaştırılarak anlatılması:

Felsefe, akli bir değere yönelen, eleştirici, evren hakkında genel, birlik ve tutarlılığı olan bir dünya görüşüne erişmek isteyen sentezci bir insan faaliyetidir. İslam'da felsefe, kendisini, ta başlangıcından itibaren, **salt akıl aracılığıyla**, genel olarak insan zihnine kendini takdim eden meseleler üzerinde bir akıl yürütme olarak ortaya koymuştur.

İslam Felsefesi, açık olarak, Yunan felsefesinin bir devamı olmak, Yunan felsefesinin ele aldığı meseleleri Yunan tarzında işlemek istemiştir. İslam Felsefesinin doğuşunda, iç ve dış sebepler etkili olmuştur. İç sebeplerin arasında Kur'an, Hadis, Tefsir, Kelam ve Tasavvuf vardır. Dış sebeplerin arasında ise, klasik Yunanca'dan Arapçaya çevirilerin yapıldığı, özellikle Platon, Aristoteles ve Yeni Platoncu'lardan Proklos'un eserlerinin Arapçaya kazandırıldığı çeviri devri gelir.

Kelam, İslam olayının doğurduğu, İslam'ın bünyesinden çıkmış ve özel olarak İslam dininin getirmiş olduğu ilkeleri, düşünce unsurlarını anlamaya, açıklamaya ve savunmaya yönelmiş bir düşünce faaliyetidir. İslam'da, 'Kelam'ın başlangıcı felsefeden öncedir. Kelam 8. 9.yüzyıllarda, felsefe ise 9.10.yüzyıllarda doğmuştur. İslam'da, 'Kelam' hareketi, bütünüyle, felsefenin genel olarak doğmasına zemin hazırlamıştır. Başlangıcında, İslamın bünyesinde ortaya çıkan pratik mahiyette, fakat aynı zamanda, dogmatik planda yansıması olan bazı olayların etkisi bulunan 'Kelam', sonra, Kur'an'ın getirmiş olduğu inançla, diğer düşünce sistemleri (Yahudilik, Hristiyanlık ...vb.) ile karşılaşınca, gerek içeriği gerekse yöntemi itibarıyla değişmeler göstermiştir. 'Kelam' hiç olmazsa başlangıcında, kendisini, sadece İslam'ın getirdiği metafizik, ahlaki, siyasi ve toplumsal meselelerle sınırlandırmıştır. Özellikle, yöntemi itibarıyla, 'Kelam', Gazali tarafından bünyesine Aristoteles'in mantığı ithal edilinceye kadar büyük ölçüde 'felasife' ninkinden farklı usuller (örneğin, hitabete dayalı diyalektik gibi) ve akıl yürütme teknikleri ile çalışmıştır. Özü itibarıyla felsefi bir düşünce akımı olan 'Kelam', dogmatik bir malzemedeki hareket eder; fakat akli bir değere yönelir, eleştirel, geneli bir karaktere sahiptir. 'Kur'an'ın yaratılmış olup olmadığı meselesi' 'Kelam'ın en önemli meselesi olup, bunun dışında, 'Tanrı'nın Sıfatları', 'Tanrı'nın Fiilleri', 'Çocukların ahiretteki durumları'...vb. gibi meseleler de hemen hemen her Kelam okulunca ele alınmış ve sürekli tartışılmıştır. 'Kelam'ın teşekkül etmesi, Kur'an metnini okumak ve manalandırmaktan doğan ihtilaflara sınıksız bağlıdır. 'Kelam' teşekkül ettikten sonra, Suriye'nin İslam topraklarına katılmasıyla, İslam düşüncesi, Bizans düşüncesiyle karşılaşmış ve bu da onun için mayalanma devri olmuştur. Sonra, Yunan felsefesinden yapılan çevirilerle 'Kelam' gelişme devrine girmiştir. Bu devirde, Aristoteles'in felsefesiyle temas sonucunda 'Kelam' felsefleşmiştir. Gelişme devrini Eş'ari'lerin Gazali'nin başı çektiği Eklektik devir izlemiş, ondan sonra da muhafazakar (tutucu) ve modern devirler gelmiştir.